

UNIUNEA EUROPEANĂ GLOSAR DE TERMENI R-Z

Prin acest număr, Centrul Infoeuropa încheie mini-seria dedicată glosarului de termeni comunitari. Lista termenilor din această mini-serie este cea a termenilor incluși în glosarul publicat pe site-ul Scadplus al portalului Europa, la adresa http://europa.eu/scadplus/glossary/index_en.htm Definițiile au fost traduse, adaptate și, uneori, dezvoltate. Aceste publicații au un scop informativ. Pentru surse oficiale de informație, accesați portalul <http://europa.eu>

N.B.: Fiind redactată înainte de Consiliul European din iunie 2007, în această publicație sunt menționate modificările prevăzute de Constituția Europeană, însă pe 23 iunie 2007, șefii de stat sau de guvern, reuniți în Consiliu European, au decis convocarea unei noi conferințe interguvernamentale, în vederea elaborării unui Tratat de reformă, până la sfârșitul anului 2007. Pentru detalii, accesați http://europa.eu/institutional_reform/index_en.htm

Răspundere civilă pentru daune ecologice

en: Environmental liability

fr: Responsabilité environnementale

Răspunderea civilă pentru daunele ecologice este un mod de aplicare a principiului „poluatorul plătește”, prevăzut în Tratatul de instituire a Comunității Europene. Aplicarea sa este stabilită prin Directiva nr. 35 din 2004.

Răspunderea civilă pentru daunele ecologice se aplică pentru daunele aduse mediului și pentru riscul de producere de daune ca urmare a activităților comerciale, din momentul în care poate fi stabilită o legătură între daune și activitatea respectivă.

Daunele ecologice includ daunele directe și indirecte cauzate mediului acvatic, speciilor și habitatelor naturale protejate prin rețeaua Natura 2000¹, precum și contaminarea directă sau indirectă a solului, care ar putea reprezenta un risc important pentru sănătatea umană.

Au fost create două sisteme de responsabilizare:

- un sistem fără greșeală dovedită, care se aplică activităților comerciale dăunătoare sau potențial dăunătoare, listate în legislația comunitară. În acest caz, cel care derulează activitățile respective poate fi făcut responsabil chiar dacă nu a comis vreo greșeală;
- un sistem în care trebuie adusă o dovadă a greșelii sau a neglijenței, care se aplică tuturor celorlalte activități comerciale, dacă există daune sau un risc iminent pentru speciile și habitatele naturale protejate de legislația comunitară. În acest caz, cel care derulează activitățile respective este făcut responsabil doar dacă a comis o greșeală sau o neglijență.

Detalii se găsesc pe site-ul Direcției Generale Mediu a Comisiei Europene, la adresa <http://ec.europa.eu/environment/liability/index.htm>

REACH (cadru normativ pentru substanțele chimice)

en: REACH (regulatory framework for chemicals)

fr: REACH : cadre réglementaire pour les produits chimiques

Sistemul REACH (**R**egistration, **E**valuation, **A**uthorisation and **R**estriction of **C**hemicals – Înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea produselor chimice) stabilește un cadru normativ unic pentru înregistrarea, evaluarea și autorizarea produselor chimice, urmărindu-se asigurarea unei mai mari securități în fabricarea și folosirea substanțelor chimice.

¹ A se vedea definiția Natura 2000 din Teme europene nr. 33."

Prin REACH, cei care folosesc substanțe chimice sunt obligați să adune informații complete legate de proprietățile substanțelor din care fabrică sau importă cel puțin o tonă pe an și să demonstreze siguranța folosirii acestora. Conform legislației anterioare, pentru a putea interzice o substanță, autoritățile Statelor Membre trebuiau să demonstreze existența unui risc. Prin această inversare a sarcinii probei, procedura a devenit mai eficientă.

Informațiile trebuie trimise la Agenția Europeană pentru Produse Chimice, care gestionează înregistrarea substanțelor, incluzându-le într-o bază de date. O substanță neînregistrată nu poate fi fabricată sau importată pe piața UE.

Autoritățile publice ale Statelor Membre au rolul de a evalua dosarele de înregistrare și substanțele care ar putea fi riscante, fiind responsabile cu acordarea autorizațiilor sau refuzul de a autoriza substanțe care prezintă un risc pentru sănătate sau pentru mediul înconjurător. Pentru anumite substanțe periculoase pot fi încă impuse restricții, dar procedura a fost simplificată substanțial.

Sistemul REACH a fost adoptat la sfârșitul anului 2006 și înlocuiește 40 de acte legislative anterioare. A intrat în vigoare în iunie 2007. Conform legislației anterioare, substanțele chimice puse în circulație înainte de 1981 (adică aproape 99% din substanțele aflate în circulație în prezent) nu erau testate. De altfel, procedura anterioară, prea lentă, îngreuna inovația și înlocuirea substanțelor disponibile pe piață.

Detalii despre REACH se găsesc:

- pe site-ul Direcției Generale Mediu a Comisiei Europene, la secțiunea dedicată, a cărei adresă este http://ec.europa.eu/environment/chemicals/reach/reach_intro.htm
- pe site-ul Agenției Europene pentru Produse Chimice, a cărei adresă este <http://ec.europa.eu/echa/>

Reformarea legislației

en: Recasting of legislation

fr: Refonte des textes législatifs

Reformarea legislației presupune ca, în momentul adoptării unei modificări la un act, să fie adoptat un nou instrument juridic care să încorporeze toate modificările. Acest nou instrument juridic este publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și înlocuiește actul inițial, acesta fiind anulat.

Această metodă implică modificări de substanță și are rolul de a oferi o imagine de ansamblu asupra unui anumit domeniu legislativ.

Regiuni ultraperiferice

en: Outermost regions

fr: Régions ultrapériphériques

Statutul de *regiune ultraperiferică* este deținut de:

- Guadelupe, Guiana Franceză, Martinica, Réunion (departamente de peste mări – Franța);
- Insulele Canare (Spania);
- Insulele Azore și Madeira (Portugalia).

Regiunile ultraperiferice se află la mare distanță față de Europa continentală și sunt slab populate. Prin locația lor, ele au un rol important în dezvoltarea de relații comerciale ale Uniunii Europene cu state terțe, de regulă slab dezvoltate.

Datorită regiunilor ultraperiferice, Uniunea Europeană deține cel mai întins teritoriu maritim, cu o zonă economică de 25 de milioane de km².

Aceste regiuni pot beneficia de măsuri speciale, în baza articolului 299 al Tratatului CE. De asemenea, la Tratatul CE a fost anexată o Declarație cu privire la regiunile ultraperiferice, prin care se recunoaște slaba dezvoltare din punct de vedere structural a acestora. Conform acestui document, dacă există o nevoie clară de promovare a dezvoltării economice și sociale a acestor regiuni, pot fi adoptate măsuri specifice în favoarea lor.

Valoarea sprijinului acordat fiecăreia dintre regiunile ultraperiferice, prin Fondurile structurale în perioada 2000-2006, este menționată pe site-ul Direcției Generale Politică Regională a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/rup_en.htm

Resurse proprii

en: Own resources

fr: Ressources propres

Inițial, bugetul comunitar era format doar din contribuțiile financiare ale Statelor Membre. În 1970, a fost adoptată însă o decizie prin care contribuțiile Statelor Membre au fost înlocuite cu resursele proprii ale Comunității (Uniunea Europeană de astăzi).

Aceste resurse sunt transferuri efectuate de către Statele Membre la bugetul comunitar, pentru a acoperi cheltuielile Uniunii. Având bugetul format din resurse proprii, Uniunea Europeană este independentă din punct de vedere financiar.

În prezent, totalul resurselor proprii nu poate depăși 1,24% din produsul național brut (PNB) cumulată al Statelor Membre.

Resursele proprii sunt de patru tipuri:

- *drepturi agricole și taxe de zahăr*: în principal, drepturi vamale percepute la importurile din țări terțe de produse agricole care fac obiectul organizării comune a pieței, precum și taxe pe zahăr, izoglucoză² și sirop de inulină³;
- *drepturi vamale*, care provin din aplicarea tarifului vamal comun și sunt percepute la frontierele externe ale UE pentru importurile din țările terțe;
- *veniturile din taxa pe valoare adăugată (TVA)*, care provin din aplicarea unei rate procentuale uniforme la valoarea TVA din fiecare Stat Membru. Această rată a fost redusă la 0,5% în 2004, iar valoarea totală nu poate depăși 50% din PNB.
- *resursa din produsul național brut („resursa a patra”)*: introdusă în 1988, este o resursă „adițională”, deoarece este fixată în funcție de celelalte resurse ale bugetului UE. Această resursă are la bază aplicarea unei rate procentuale la totalul cumulată al PNB-urilor tuturor Statelor Membre.

Primele două tipuri de resurse sunt denumite „resurse proprii tradiționale” și acoperă împreună aproximativ 15% din bugetul UE. Alte aproximativ 15% sunt acoperite de veniturile din TVA, iar aproximativ 69% din resursa din PNB.

Diferența de 1% este acoperită din alte resurse, precum impozitele pe salariu plătite de personalul instituțiilor și organismelor UE, contribuțiile țărilor terțe la anumite programe UE și penalități aplicate societăților comerciale care încalcă regulile de concurență sau alte reguli.

Alte informații despre resursele bugetare ale UE sunt disponibile pe site-ul Direcției Generale Buget a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/dgs/budget/budget_glance/where_from_en.htm

Rețeaua judiciară europeană în materie penală (RJE)

en: European Judicial Network in criminal matters (EJN)

fr: Réseau judiciaire européen en matière pénale (RJE)

Rețeaua judiciară europeană în materie penală (RJE) are rolul de a facilita asistența judiciară reciprocă în lupta împotriva infracțiunilor transnaționale. A fost creată printr-o acțiune comună adoptată de către Consiliul UE pe 29 iunie 1998.

Rețeaua este compusă din puncte de contact prin care autoritățile judiciare din statele membre UE pot stabili legături între ele. Aceste puncte de contact au, de asemenea, rolul de a furniza informațiile practice și juridice necesare pentru a sprijini autoritățile în pregătirea unei cereri de cooperare judiciară.

Există și o Rețea judiciară europeană în materie civilă și comercială, creată printr-o decizie adoptată de Consiliul UE pe 28 mai 2001 și care funcționează asemănător cu rețeaua în materie penală.

Constituția Europeană marchează o nouă etapă în crearea unei „Europe judiciare”, incluzând prevederi referitoare la adoptarea unor legi și legi-cadru europene care să încurajeze sprijinul pentru formarea profesională a magistraților.

Site-ul Rețelei judiciare europene în materie penală: <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/>

Site-ul Rețelei judiciare europene în materie civilă: <http://ec.europa.eu/civiljustice/>

Rețele transeuropene (RTE)

en: Trans-European Networks (TEN)

fr: Réseaux transeuropéens (RTE)

Prin rețelele transeuropene se urmărește crearea unei infrastructuri moderne și eficiente care să lege regiunile europene de rețelele naționale. Ele sunt esențiale pentru a asigura o bună funcționare a pieței comune, dat fiind că facilitează libera circulație a mărfurilor, persoanelor și serviciilor.

Rețelele transeuropene funcționează în baza titlului XV al Tratatului de instituire a Comunității Europene și sunt legate de trei sectoare de activitate:

- *rețele transeuropene de transport (RTE-T)*, care acoperă atât transportul rutier, cât și transportul intermodal, căile navigabile și porturile maritime, precum și rețeaua feroviară europeană de mare viteză.

² Îndulcitor folosit în industria alimentară, provenit tot din sfeclă de zahăr și care substituie zahărul

³ Polizaharid care poate fi găsit în tulpina și rădăcina de dalie, anghinare și dendalion.

Din această categorie fac parte sistemele inteligente de gestiune a transporturilor, precum și Galileo⁴ (sistemul european de navigație prin satelit).

- *rețele transeuropene de energie (RTE-E)*, care acoperă sectorul energiei electrice și sectorul gazelor naturale și contribuie la crearea unei piețe unice a energiei și asigură furnizări mai sigure;
- *rețele transeuropene de telecomunicații (eTEN)*, prin care se urmărește furnizarea de servicii electronice în cadrul rețelilor de telecomunicații. Aceste servicii stau la baza inițiativei „e-Europa: o societate informațională pentru toți”⁵. Accentul este pus pe serviciile publice.

Există o linie bugetară dedicată rețelilor transeuropene, care este completată prin contribuții din Fondurile structurale, Fondul de coeziune, contribuții ale Băncii Europene de Investiții (BEI) și ale Fondului European de Investiții (FEI).

Legătura dintre buna funcționare a pieței unice și obiectivul de coeziune economică, socială și teritorială a fost subliniată încă de la adoptarea Actului Unic European, semnat în 1986 și intrat în vigoare în 1987. Interconexiunea și interoperabilitatea rețelilor naționale de infrastructură au devenit factori importanți pentru amenajarea sistematică a teritoriului Comunității.

Suprafața și importanța rețelilor transeuropene au crescut considerabil prin extinderea spre est, acoperind astfel aproape întregul teritoriu european. Pentru dezvoltarea economică și pentru echilibru, este important ca ele să fie aibă legături eficiente cu rețelele țărilor terțe din est (de exemplu, Rusia) și la sud (țările din bazinul mediteranean).

Detalii despre politica UE în acest domeniu se găsesc pe site-ul Direcției Generale Transporturi și Energie a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/ten/index_en.html

Revizuirea tratatelor

en: Revision of the Treaties

fr: Révision des traités

Revizuirea tratatelor se face printr-o conferință interguvernamentală, la care participă reprezentanți ai Statelor Membre. Acest gen de conferințe sunt organizate în baza prevederilor articolului 48 (fostul articol N⁶) al Tratatului privind Uniunea Europeană. Conform acestui articol, propunerea de amendamente la tratate poate fi înaintată Consiliului UE fie de către un Stat Membru, fie de către Comisia Europeană. Consiliul UE decide apoi, după consultarea Parlamentului European, dacă va fi convocată o conferință interguvernamentală și, dacă este cazul, conferința interguvernamentală este apoi convocată de către președinția Consiliului UE.

Deciziile finale sunt adoptate de către șefii de stat sau de guvern, în Consiliu European, apoi noul text este semnat și intră în vigoare după ce este ratificat de către toate Statele Membre (de obicei, intrarea în vigoare are loc la aproximativ două luni).

Constituția Europeană prevede modificarea procedurii de revizuire a tratatelor. Aceasta va fi pregătită printr-o procedură asemănătoare celei prin care a fost elaborată Constituția, respectiv se va convoca o Convenție. Aceasta va adopta, prin consens, o recomandare care să includă propunerile de amendamente și o va înainta conferinței interguvernamentale, spre aprobare, prin vot în unanimitate. Pentru a intra în vigoare, amendamentele trebuie ratificate de către toate Statele Membre, prin procedurile constituționale specifice. Prin Constituția Europeană, dreptul de inițiativă privind revizuirea tratatelor aparține și Parlamentului European.

Conform prevederilor Constituției, în ceea ce privește revizuirea politicilor și activităților Uniunii, nu este necesară convocarea unei conferințe interguvernamentale, fiind suficientă o decizie în unanimitate în cadrul Consiliului European și aprobarea tuturor Statelor Membre.

Sănătate publică

en: Public health

fr: Santé publique

Activitatea UE în domeniul sănătății publice se derulează conform articolului 152 al Tratatului de instituire a Comunității Europene, având ca obiective prevenirea bolilor, inclusiv a toxicomaniei. În acest sens, este promovată cercetarea cauzelor și a modalităților de transmitere a acestora, precum și informarea și educația pe teme de sănătate. În plus, în elaborarea și aplicarea tuturor politicilor și activităților comunitare trebuie să fie urmărită asigurarea unui nivel înalt de protecție a sănătății umane.

Obiectivele menționate în articolul 152 sunt atinse, în principal, prin încurajarea cooperării între Statele Membre, conform principiului subsidiarității. În plus, în completarea măsurilor adoptate de către Statele Membre, pot fi adoptate acțiuni comunitare.

⁴ A se vedea definiția din numărul 33 al acestei colecții.

⁵ A se vedea definiția din numărul 32 al acestei colecții.

⁶ Tratatul privind Uniunea Europeană, în forma originală, avea articolele indexate cu litere. Prin Tratatul de la Amsterdam, a fost introdus un nou sistem de numerotare, cu cifre.

În perioada 2003-2008, se derulează Programul de acțiune comunitară în domeniul sănătății publice, care urmărește atingerea obiectivelor comunitare în domeniul sănătății publice, punând accent pe informare, capacitatea de reacție în cazul în care sănătatea este amenințată, promovarea sănătății și prevenirea bolilor.

Acțiunea comunitară în domeniul sănătății publice a fost instituită prin Tratatul de la Maastricht și consolidată prin Tratatul de la Amsterdam.

Pentru a consolida mijloacele de informare și de apărare împotriva bolilor infecțioase, cum ar fi gripa, SARS și HIV/SIDA, în 2005, a fost înființată o agenție comunitară în acest domeniu: Centrul European pentru Prevenirea și Controlul Bolilor, cu sediul la Stockholm (Suedia).

Constituția Europeană include sănătatea publică între domeniile în care acțiunea UE are rolul de coordonare, completare și sprijin.

Mai multe informații despre activitatea UE în domeniul sănătății publice se găsesc:

- pe site-ul Direcției Generale Sănătate și Protecția Consumatorilor, la adresa http://ec.europa.eu/health/index_en.htm
- pe site-ul Centrului European pentru Prevenirea și Controlul Bolilor: <http://ecdc.europa.eu/>

Schengen (Acord și Convenție)

en: Schengen (Agreement and Convention)

fr: Schengen (accord et convention)

Pe 14 iunie 1985, la Schengen, în Luxemburg, cinci dintre statele membre ale Comunităților Europene⁷ (Belgia, Franța, Germania, Luxemburg și Olanda) au semnat un acord prin care se angajau să elimine treptat controalele de la frontierele comune și să instituie o libertate de circulație în acest spațiu, denumit și *spațiul Schengen*, pentru toți cetățenii statelor semnatare, ai celorlalte State Membre și ai țărilor terțe. Acest document este cunoscut sub numele de *Acordul Schengen*.

Aceleași cinci State Membre au semnat, pe 19 iunie 1990, un alt document, *Convenția Schengen*, prin care se aduc completări Acordului și sunt stabilite condițiile de aplicare și garanțiile punerii în practică a liberei circulații. Convenția a intrat în vigoare în 1995.

Acordul, Convenția, reglementările adoptate în baza lor și acordurile conexe formează împreună *acquis-ul Schengen*. Începând de la data intrării în vigoare a Tratatului de la Amsterdam (1 mai 1999), *acquis-ul Schengen* a fost integrat în cadrul instituțional și juridic, conform unui protocol anexat tratatului.

Prevederile au fost extinse apoi, incluzând cele 15 state membre UE de dinainte de 1 mai 2004. Italia a semnat documentele în 1990, Spania și Portugalia în 1991, Grecia în 1992, Austria în 1995, iar Finlanda și Suedia în 1996. Tot în 1996 a semnat documentele și Danemarca, beneficiind de un statut special. În ceea ce privește Irlanda și Marea Britanie, ele participă numai parțial la *acquis-ul Schengen*. Nu au semnat documentele, iar controalele la frontierele lor au fost păstrate.

În ceea ce privește statele care au devenit membre în 2004, respectiv 2007, ele au adoptat *acquis-ul*, fiind o condiție de îndeplinit în vederea aderării, dar eliminarea controalelor la frontierele acestor țări se face printr-o decizie a Consiliului Uniunii Europene.

Din spațiul Schengen fac parte, începând din 1996, și două state din afara UE: Islanda și Norvegia. Ele au însă un rol limitat în adoptarea deciziilor. De asemenea, Elveția intenționează să adere la spațiul Schengen.

Documentele incluse în *acquis-ul Schengen* pot fi descărcate de la adresa http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/freetravel/frontiers/fsj_freetravel_schengen_en.htm

Screening (examinarea analitică)

en/fr: Screening

Screening-ul sau examinarea analitică a *acquis-ului* reprezintă un stadiu de pregătire a negocierilor de aderare. Este efectuat în comun de către Comisie și fiecare țară candidată, aceasta putând să se familiarizeze astfel cu *acquis-ul* și să-și demonstreze capacitatea de a-l aplica.

De asemenea, prin screening se urmărește și identificarea domeniilor *acquis-ului* în care sunt necesare progrese pentru ca legislația țării candidate să fie compatibilă cu normele comunitare. Aceste domenii sunt împărțite pe capitole⁸, care sunt negociate apoi individual.

În cazul în care *acquis-ul* trebuie actualizat, poate fi efectuat un screening și în timpul negocierilor de aderare.

⁷ La acea dată, Comunitățile Europene (Uniunea Europeană de astăzi) aveau 10 state membre: Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie și Olanda.

⁸ În cazul statelor care au aderat în 2004, respectiv 2007, *acquis-ul* a fost împărțit în 31 de capitole. În cazul Croației și Turciei, s-au stabilit 35 de capitole de negociere.

A se vedea și definițiile *aderarea unui stat la Uniunea Europeană*, *criteriile de aderare* și *negocieri de aderare*, în numerele anterioare ale acestei colecții.

Servicii de interes economic general

en: Services of general economic interest

fr: Services d'intérêt économique général

Serviciile de interes economic general sunt servicii comerciale de interes general și asupra cărora autoritățile publice impun o serie de obligații specifice unui serviciu public (articolul 86 al Tratatului CE). În această categorie intră, în special, rețelele de transport, de energie și de comunicații.

Prin articolul 16 al Tratatului CE, introdus prin Tratatul de la Amsterdam, este recunoscută includerea serviciilor de interes economic general între valorile comune ale Uniunii Europene, precum și rolul lor în promovarea coeziunii sociale și teritoriale în Uniune. Conform aceluiași articol, aceste servicii trebuie să funcționeze în baza unor principii și condiții care le permit să își îndeplinească rolul.

Serviciile de interes economic general sunt menționate și în articolul 36 al Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, conform căruia rolul lor în promovarea coeziunii sociale și teritoriale a Uniunii este recunoscut și respectat.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (și, ca urmare, și prevederile articolului 36) a fost încorporată în textul Constituției Europene. Pe lângă aceasta, Constituția Europeană modifică prevederile articolului 16 al Tratatului CE. Conform Constituției, Uniunea și statele sale membre trebuie să se asigure că serviciile de interes economic general au la bază principii și condiții, în special de tip economic și financiar, care le permit să își îndeplinească rolul.

Servicii de interes general

en: General-interest services

fr: Services d'intérêt général

Serviciile de interes general sunt servicii încadrate în această categorie de către autoritățile publice și supuse, ca urmare, unor obligații specifice serviciilor publice. În această categorie intră servicii non-economice (de exemplu, învățământul obligatoriu sau protecția socială), responsabilitățile statului (de exemplu, securitatea sau justiția) și servicii de interes economic general (energie, comunicații etc.).

În mai 2003, Comisia Europeană a adoptat o Carte verde privind serviciile de interes general în Europa, prin care a fost lansată o dezbateră cu privire la rolul Uniunii Europene în promovarea furnizării de servicii de interes general, în definirea obiectivelor de interes general și în organizarea, finanțarea și evaluarea acestui tip de servicii.

După această dezbateră, Comisia a adoptat, în mai 2004, o Carte albă privind serviciile de interes general, în care este expusă poziția Uniunii Europene referitoare la promovarea dezvoltării de servicii de interes general de calitate. Cartea albă prezintă principalele elemente ale unei strategii care vizează să faciliteze accesul tuturor cetățenilor și întreprinderilor din Uniunea Europeană la servicii de interes general de calitate și la prețuri accesibile.

Comisia Europeană a decis o abordare sectorială a serviciilor de interes general și să nu elaboreze o directivă generală în acest domeniu.

Cartea verde privind serviciile de interes general și Cartea albă corespunzătoare pot fi descărcate de pe site-ul Secretariatului General al Comisiei Europene, la adresa

http://ec.europa.eu/services_general_interest/index_en.htm

Informații despre serviciile sociale de interes general se găsesc pe site-ul Direcției Generale Ocuparea Forței de Muncă, Probleme Sociale și Șanse Egale a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/questionnaire_en.htm

Serviciu public

en: Public service

fr: Service public

Conceptul de serviciu public face referire atât la organismele care furnizează servicii, cât și la serviciile de interes general pe care acestea le furnizează. Autoritățile publice pot impune unor organisme care furnizează servicii, de exemplu, în domeniul energiei sau în domeniul transporturilor rutiere, feroviare sau aeriene, obligația de a furniza servicii publice specifice, la nivel național sau regional.

Trebuie menționat că deseori se face confuzie între conceptul de serviciu public și conceptul de sector public (inclusiv funcția publică). Între cele două există deosebiri în termeni de misiune, statut, proprietar și „clienți”.

Serviciu universal

en: Universal service

fr: Service universel

Serviciul universal este un concept creat de către instituțiile comunitare și se referă la o serie de cerințe de interes general pentru serviciile de pe teritoriul Comunității, precum telecomunicațiile sau poșta, pentru ca toți utilizatorii să poată avea acces la o serie de servicii de bază, de calitate și la prețuri accesibile.

Siguranță alimentară

en: Food safety

fr: Sécurité alimentaire

Siguranța alimentară a devenit una dintre prioritățile principale ale agendei politice a Uniunii Europene. Este un obiectiv orizontal care trebuie integrat în mai multe domenii de competență comunitară: politica agricolă comună, mediul înconjurător, sănătatea publică, protecția consumatorilor și piața internă.

Ca reacție la crizele alimentare din anii 1990, cauzate de encefalopatia spongiformă bovină (ESB) și de febra aftoasă, Comisia Europeană a publicat, în ianuarie 2000, „Cartea albă privind siguranța alimentară”, care marchează o etapă importantă în reformarea legislației europene din acest domeniu. Prin acest document, se anunță dezvoltarea unui cadru legal care să acopere întregul lanț trofic – „de la fermă la masă”. În acest sens, siguranța alimentară include hrana și sănătatea animalelor, protecția și bunăstarea acestora, controalele veterinare, măsurile de poliție sanitară, controalele fitosanitare, prepararea și igiena alimentelor. Cartea albă subliniază, de asemenea, nevoia de a avea un dialog permanent cu consumatorii, în scop informativ și educativ.

Regulamentul care constituie baza pentru noua legislație în domeniul siguranței alimentare, adoptat în februarie 2002, definește șase principii generale fundamentale:

- afirmarea caracterului integrat al lanțului trofic;
- analiza de risc, ca element esențial al politicii de siguranță alimentară;
- separarea clară între analiza și gestionarea riscurilor;
- responsabilitatea operatorilor sectoriali;
- trasabilitatea produselor la fiecare nivel al lanțului trofic;
- dreptul cetățenilor la o informație clară și precisă.

Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară, agenție a UE cu sediul la Parma, în Italia, are ca misiuni principale să emită opinii științifice independente cu privire la aspecte legate de siguranța alimentară, să adune și să analizeze date referitoare la riscuri potențiale sau apropiate și să aibă un dialog permanent cu publicul. În special, Autoritatea emite opinii științifice cu privire la anumite alimente și componente ale alimentelor (aditivi, organisme modificate genetic).

Pentru alte detalii, accesați site-ul Direcției Generale Sănătate Publică și Protecția Consumatorilor a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/food/index_en.htm

Simplificarea legislației

en: Simplification of legislation

fr: Simplification législative

Simplificarea legislației presupune reducerea volumului legislației prin aplicarea riguroasă a principiului necesității și a principiului proporționalității⁹. Se efectuează prin reformarea¹⁰, codificarea sau consolidarea¹¹ textelor legislative.

Acest concept a devenit din ce în ce mai important în domeniul pieței interne, începând cu adoptarea Cărții albe privind realizarea pieței interne. A fost subliniat de către Consiliul European de la Edinburgh, din 1992. Eforturile în direcția creării unei piețe în care să fie prioritare cele patru libertăți¹² au condus la o abundență de texte legislative a căror simplificare a devenit acum prioritară pentru a asigura transparența și eficiența acțiunii comunitare.

În mai 1996, a fost lansat un program pilot, *Simplificarea legislației pentru piața internă (SLIM - Simplification of Legislation for the Internal Market)*. Acest program acoperea patru domenii specifice și a fost consolidat printr-un program multianual de simplificare și de actualizare a legislației comunitare, adoptat de către Comisia Europeană în 2003.

⁹ A se vedea definiția din numărul anterior al acestei colecții.

¹⁰ A se vedea definiția de la pagina 2.

¹¹ A se vedea definițiile în *Teme europene nr. 31 – Uniunea Europeană. Glosar C*, publicație care poate fi descărcată de la secțiunea „Publicații și resurse” -> „Publicații documentare” a site-ului www.infoeuropa.ro

¹² Este vorba despre

La Actul final al Conferinței interguvernamentale din 1997, a fost anexată o declarație cu privire la calitatea redactării legislației comunitare, prin care se recomandă Parlamentului European, Consiliului UE și Comisiei să elaboreze orientări pentru îmbunătățirea formei legislației. Ca urmare, în decembrie 2003, a fost semnat un acord interinstituțional denumit „*Legiferare mai bună*”.

Constituția Europeană prevede consolidarea principiului subsidiarității și a principiului proporționalității, urmărind simplificarea legislației. Prin Constituție, este simplificată clasificarea instrumentelor juridice (numărul fiind mai redus, iar domeniile în care pot fi folosite mai extinse). Sunt simplificate și procedurile de decizie (codecizia devine „*procedura de codecizie ordinară*”).

În plus, în redactarea textului Constituției s-au urmărit lizibilitatea și claritatea, pentru a putea fi accesibil publicului larg.

Adoptarea Constituției are rolul de a simplifica legislația UE, dat fiind că anulează toate documentele de legislație adoptate anterior (tratate fondatoare, modificatoare etc.), cu excepția Tratatului Euratom.

Pentru detalii despre tehnica de redactare a legislației comunitare, puteți consulta Ghidul de tehnică legislativă în EUR-Lex, la adresa <http://eur-lex.europa.eu/en/techleg/index.htm>

Societate informațională

en: Information Society

fr: Société de l'information

Societatea informațională este denumirea dată domeniului reprezentat de „*noile tehnologii ale informației și comunicării*”. Acestea au avut, de la începutul anilor 1990, o evoluție spectaculoasă, concretizată prin utilizarea în masă a schimburilor electronice de informații, a convergenței către tehnologiile digitale, creșterea exponențială a Internetului și liberalizarea piețelor de telecomunicații.

Societatea informațională aduce schimbări inedite în multe domenii ale vieții cotidiene, în special legate de accesul la formare profesională și cunoaștere (învățământ la distanță, servicii de instruire electronice), organizarea muncii și folosirea competențelor (teleducru, întreprinderi virtuale), aspecte practice (servicii de e-sănătate) și distracții. De asemenea, creează noi oportunități de participare civică, favorizând exprimarea opiniilor și a punctelor de vedere.

Cu toate acestea, beneficiile aduc cu ele noi preocupări: utilizarea în masă a Internetului, de exemplu, face necesare acțiuni împotriva noilor infracțiuni, a pirateriei. De asemenea, se pune problema protecției datelor personale și a proprietății intelectuale. Mai mult decât atât, societatea informațională poate conduce la marginalizarea unor segmente ale societății, prin accentuarea inegalităților sociale.

Având în vedere aceste potențiale beneficii și pericole, Uniunea Europeană a plasat societatea informațională în centrul strategiei sale pentru secolul XXI. Între altele, au fost lansate o serie de acțiuni de sprijin și de promovare (cum ar fi planul de acțiune e-Europa) și au fost adoptate măsuri care vizează controlarea și limitarea riscurilor legate de dezvoltarea societății informaționale (cum ar fi planul de acțiune care vizează promovarea utilizării sigure a Internetului și combaterea mesajelor cu conținut ilegal sau dăunător).

Pentru mai multe informații, accesați site-ul Direcției Generale Societate Informațională și Mass-media, la adresa http://ec.europa.eu/information_society/index_en.htm

Societate comercială europeană

en: European Company

fr: Société européenne

O societate comercială europeană, cunoscută sub denumirea în latină „*Societas Europaea*” (SE), este o societate comercială înființată prin dreptul comunitar. Ea posedă un cadru juridic propriu și poate funcționa ca o entitate unică pe tot teritoriul Uniunii Europene.

Regulamentul privind statutul societății comerciale europene și directiva aferentă cu privire la participarea lucrătorilor la societățile comerciale europene au fost adoptate de către UE în 2001.

Prin această legislație, care a intrat în vigoare în 2004, după aproximativ 30 de ani de discuții, întreprinderile își pot reduce costurile administrative și au asigurată o structură juridică adaptată la piața internă, evitând constrângerile juridice și practice care rezultă din 27 de sisteme juridice diferite.

Statutul societății comerciale europene prevede patru modalități de constituire a acesteia:

- fuziune;
- crearea unui holding;
- crearea unei filiale comune;
- transformarea unei societăți comerciale existente, înființată conform dreptului național.

O societate comercială europeană trebuie să aibă un capital minim de 120.000 euro, iar sediul său social, specificat în statut, trebuie să fie în același loc cu sediul real.

Pentru detalii, accesați site-ul Direcției Generale Piața Internă a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/internal_market/company/se/index_en.htm

Spațiu de libertate, securitate și justiție

en: Area of freedom, security and justice

fr: Espace de liberté, de sécurité et de justice

Crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție a fost decisă pentru a putea permite cu adevărat libera circulație a persoanelor pe teritoriul Uniunii Europene și pentru a putea întreprinde acțiuni mai eficiente în lupta împotriva crimei organizate și a fraudei.

Prin Tratatul de la Maastricht, domeniile legate de justiție și afaceri interne au fost incluse în titlul VI al Tratatului UE („al treilea pilon”). Deciziile era luate prin reguli interguvernamentale.

Prin Tratatul de la Amsterdam, o parte dintre aceste domenii au fost comunitarizate. Este vorba despre azil, imigrare și cooperarea judiciară în materie civilă. Al treilea pilon nu a fost însă desființat, ci a fost restrâns, acoperind cooperarea polițienească și judiciară în materie penală. Deși nu mai aparțin unui singur pilon al UE, domeniile legate de justiție și afaceri interne aparțin unui proiect unic: crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție. Astfel, conform Tratatului de la Amsterdam, Uniunea Europeană trebuie menținută și dezvoltată ca spațiu de libertate, securitate și justiție.

Prin Constituția Europeană sistemul celor trei piloni este anulat, iar cooperarea polițienească și judiciară în materie penală sunt comunitarizate. Clauzele speciale de exceptare de care beneficiază Marea Britanie, Irlanda și Danemarca rămân în vigoare.

Spațiul european de cercetare

en: European Research Area (ERA)

fr: Espace européen de la recherche (EER)

Spațiul european de cercetare pune laolaltă toate resursele Comunității, pentru a coordona mai bine activitățile de cercetare și inovare, atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor sale membre.

Acest concept a fost lansat de către Comisia Europeană în 2000, dorindu-se crearea unor oportunități cu adevărat atractive pentru cercetători.

Până atunci, cercetarea la nivel european trebuia să facă față multor dificultăți: fragmentarea eforturilor, izolarea sistemelor naționale de cercetare, deosebirile cadrelor normative și administrative și nivelul scăzut al investițiilor în cunoaștere.

Prin instrumentele sale, spațiul european de cercetare permite partajarea datelor, compararea rezultatelor, realizarea unor studii multidisciplinare, transferul și protecția de noi cunoștințe științifice, precum și accesul la centrele de excelență și la echipamentele cele mai performante.

Spațiul european de cercetare urmărește astfel să atingă un obiectiv important pentru UE: crearea unei adevărate politici comune în domeniul cercetării.

Mai există însă o serie de bariere instituționale și naționale care împiedică realizarea spațiului european de cercetare. În acest context, în 2007, Comisia Europeană a publicat *Cartea verde privind spațiul european de cercetare*, lansând și un sondaj de opinie online, deschis până la sfârșitul lunii august.

Pentru detalii, accesați site-ul Direcției Generale Cercetare a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/research/era/index_en.html

Statutul membrilor Parlamentului European

en: Statute for Members of the European Parliament

fr: Statut des députés européens

Conform articolului 190 al Tratatului de instituire a Comunității Europene, statutul membrilor Parlamentului European (deputaților) și condițiile generale de exercitare a funcțiilor acestora sunt stabilite de către Parlament, după ce primește opinia Comisiei și cu acordul Consiliului UE prin vot în majoritate calificată (cu excepția regimului fiscal, caz în care este necesar votul în unanimitate).

După aproape zece ani de negocieri între Parlamentul European și Consiliul UE, în septembrie 2005, a fost adoptat un nou statut care va intra în vigoare la începutul legislaturii viitoare (2009). Prin acesta se pune capăt diferențelor de remunerație a membrilor PE, în funcție de țara lor de origine, prevăzând un salariu lunar de bază de

7.000 de euro, supus impozitării comunitare. În prezent, membrii PE sunt plătiți de către parlamentele țărilor de origine și, în general, au același salariu ca și omologii lor naționali.

Alte schimbări importante introduse de noul statut sunt:

- rambursarea cheltuielilor de călătorie survenite în exercitarea mandatului la costurile reale, nu la un tarif forfetar;
- plata salariilor deputaților din bugetul Comunității și nu din bugetele naționale;
- stabilirea vârstei de pensionare de 63 de ani, întregul cost al pensiilor fiind suportat de Parlamentul European;
- posibilitatea pentru Statele Membre de a aplica o rată de impozitare conformă cu regimul fiscal național, în completarea impozitului european perceput la remunerație.

Strategia europeană de ocupare a forței de muncă

en: European Employment Strategy (EES)

fr: Stratégie européenne pour l'emploi (SEE)

După ce a fost adăugat la Tratatul de instituire a Comunității Europene un nou titlu legat de „Ocuparea forței de muncă” (titlul VIII) prin Tratatul de la Amsterdam, semnat în 1997 și intrat în vigoare în 1999, coordonarea politicilor Statelor Membre în acest domeniu a devenit prioritate a Comunității.

În baza acestor noi prevederi, Consiliul European de la Luxemburg, din noiembrie 1997, a lansat o Strategie europeană de ocupare a forței de muncă, denumită și „procesul Luxemburg”.

Această strategie este un program anual de planificare, monitorizare, examinare și ajustare a politicilor derulate de către Statele Membre pentru coordonarea instrumentelor de combatere a șomajului și are patru componente:

- *orientări generale de ocupare a forței de muncă*: priorități comune pentru politicile de ocupare a forței de muncă, elaborate de către Comisia Europeană;
- *planurile de acțiune naționale pentru ocuparea forței de muncă*, reprezentând punerea în practică a orientărilor la nivel național;
- *raport comun privind ocuparea forței de muncă*: sinteza planurilor de acțiune naționale, folosită ca bază în elaborarea orientărilor generale din anul următor;
- *recomandări*: Consiliul UE adoptă recomandări specifice fiecărei țări, prin vot în majoritate calificată.

În 2005, a avut loc o revizuire a Strategiei de la Lisabona pentru a concentra eforturile mai mult pe realizarea unei creșteri economice puternice și durabile și pe crearea de mai multe locuri de muncă și de mai bună calitate.

Această relansare a Strategiei de la Lisabona a condus la revizuirea completă a Strategiei de ocupare a forței de muncă. Noul model a fost pus în practică în iulie 2005 și are la bază patru componente:

- *orientări generale integrate pentru creștere economică și locuri de muncă* (acestea urmând să fie prezentate împreună cu orientările generale de politică macroeconomică și microeconomică, pentru o perioadă de trei ani);
- *programe naționale de reformă pentru fiecare țară*;
- *raportul anual al Comisiei cu privire la creșterea economică și ocuparea forței de muncă*, în care sunt analizate programele naționale ale tuturor Statelor Membre;
- eventuale *recomandări*, adoptate de către Consiliul UE.

Orientările generale integrate pentru creștere economică și locuri de muncă reprezintă baza pentru programul Lisabona al Comunității și pentru programele de acțiune naționale.

Pentru detalii, consultați:

- site-ul Direcției Generale Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Egalitate de Șanse a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/employment_social/employment_strategy/index_en.htm
- portalul *Creștere economică și locuri de muncă. Un nou început pentru Strategia de la Lisabona* a cărui adresă este <http://ec.europa.eu/growthandjobs/>

Strategia de la Lisabona

en: Lisbon Strategy

fr: Stratégie de Lisbonne

La Consiliul European de la Lisabona, din martie 2000, șefii de stat sau de guvern ai UE au lansat o strategie, denumită „Strategia de la Lisabona”, prin care se urmărește ca Uniunea Europeană să devină cea mai competitivă economie din lume și să ajungă la ocuparea totală a forței de muncă până în 2010.

Strategia de la Lisabona a fost dezvoltată la Consiliile Europene care au urmat și are la bază trei piloni:

- *un pilon economic*, pregătind terenul pentru tranziția către o economie competitivă și dinamică, bazată pe cunoaștere. Se pune accent pe necesitatea adaptării continue la evoluția societății informaționale și pe eforturile necesare pentru îmbunătățirea cercetării și dezvoltării.
- *un pilon social*, prin care să se modernizeze modelul social european, prin investiții în resursele umane și prin combaterea excluderii sociale. Statele Membre trebuie să investească în educație și în formare profesională și să deruleze o politică activă pentru ocuparea forței de muncă, în scopul de a facilita trecerea la economia bazată pe cunoaștere.
- *un pilon de mediu*, adăugat la Consiliul European de la Göteborg, din iunie 2001, și care atrage atenția asupra faptului că creșterea economică trebuie decuplată de folosirea resurselor naturale.

Pentru a atinge obiectivele stabilite în 2000, au fost formulate o serie de obiective. Dat fiind că politicile respective țin, în mare parte, de sfera competenței Statelor Membre, a fost introdusă o metodă deschisă de coordonare, care include elaborarea unor planuri de acțiune naționale.

Pe lângă orientările generale de politică economică, Strategia de la Lisabona prevede adaptarea și consolidarea mecanismelor de coordonare existente: procesul Luxemburg în domeniul ocupării forței de muncă, procesul Cardiff în domeniul funcționării pieței (bunuri, servicii și capital) și procesul Köln în domeniul dialogului macroeconomic.

În 2005, a fost efectuat un bilanț la jumătatea perioadei, sub coordonarea lui Wim Kok, fost prim-ministru al Olandei, demonstrându-se că datorită indicatorilor folosiți în metoda deschisă de coordonare, nu s-a mai ținut cont de ierarhizarea obiectivelor, ceea ce a condus la atenuarea rezultatelor.

Din acest motiv, Consiliul a aprobat un nou parteneriat care urmărește concentrarea eforturilor pe realizarea unei creșteri mai puternice și mai durabile și pe crearea de mai multe locuri de muncă și de mai bună calitate. În ceea ce privește punerea în aplicare, procesul de coordonare a fost simplificat. Orientările generale integrate de creștere economică și ocuparea forței de muncă trebuie prezentate alături de orientările generale de politică macroeconomică, respectiv microeconomică, pentru o perioadă de trei ani. Ele reprezintă baza atât pentru programul Lisabona al Comunității, cât și pentru programele naționale de reformă. Această simplificare a programării permite o mai bună monitorizare a aplicării, folosind ca referință un singur raport.

În portalul *Creștere economică și locuri de muncă. Un nou început pentru Strategia de la Lisabona* se găsesc documente importante din acest domeniu (concluziile Consiliilor Europene de primăvară, începând din 2000, comunicări ale Comisiei, rapoarte referitoare la fiecare stat membru etc.), precum și ultimele noutăți. Adresa portalului este <http://ec.europa.eu/growthandjobs/>

Strategie comună (în domeniul PESC)

en: Common strategy (CFSP)

fr: Stratégie commune (PESC)

Folosită în domeniul PESC (politica externă și de securitate comună), *strategia comună* este un instrument introdus prin Tratatul de la Amsterdam.

Conform articolului 13 al Tratatului privind Uniunea Europeană, strategiile comune sunt decise de către Consiliul European, care are și rolul de a elabora principiile și orientările generale în cadrul PESC. Strategiile comune sunt adoptate în domeniile în care Statele Membre au interese comune importante.

Într-o strategie comună sunt stabilite obiectivele, intervalul de timp acoperit și instrumentele care vor fi folosite de către Uniunea Europeană și statele sale membre. Strategiile comune sunt aplicate de către Consiliul UE, în special prin adoptarea unor acțiuni comune¹³ și a unor poziții comune¹⁴. De asemenea, Consiliul UE poate recomanda Consiliului European adoptarea unei strategii comune într-un anumit domeniu.

Constituția Europeană prevede folosirea strategiilor comune (deși până acum au fost folosite foarte rar) sub forma unor orientări generale, inclusiv pe teme cu implicații în domeniul apărării. Ele vor fi elaborate și puse în practică prin decizii europene referitoare la acțiuni sau poziții comune.

Strategie de preaderare

en: Pre-accession strategy

fr: Stratégie de préadhésion

Strategia de preaderare pune bazele unui „dialog structurat” între țările candidate și instituțiile Uniunii Europene pe parcursul procesului de aderare, asigurând, pentru toate părțile implicate, un cadru, precum și instrumentele necesare dialogului. Este definită separat pentru fiecare țară candidată, care este evaluată după propriile progrese.

Strategia de preaderare trebuie să îndeplinească criteriile stabilite la Consiliul European de la Luxemburg, din decembrie 1997, când a fost lansată o strategie de preaderare pentru cele zece state din Europa centrală și de est.

¹³ A se vedea definiția în numărul 30 al acestei colecții.

¹⁴ A se vedea definiția în numărul anterior al acestei colecții.

Astfel, strategia de preaderare are la bază:

- acorduri bilaterale;
- parteneriatele pentru aderare și programele naționale pentru adoptarea acquis-ului;
- participarea la programe, agenții și comitete comunitare;
- dialogul politic;
- evaluarea făcută de Comisie („monitorizare”);
- asistența de preaderare;
- cofinanțarea din partea instituțiilor financiare internaționale (IFI).

Pe lângă aceste instrumente, strategia de preaderare poate include instrumente specifice fiecărei țări candidate, în funcție de situația sa specifică.

Textele strategiilor de aderare adoptate până acum pot fi descărcate de pe site-ul Direcției Generale Extindere a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/enlargement/key_documents/index_en.htm

Subsidiaritate

en: Subsidiarity

fr: Subsidiarité

Principiul subsidiarității are rolul de a asigura adoptarea deciziilor cât mai aproape de cetățean și verificarea faptului că acțiunea comunitară se justifică, față de posibilitățile de acțiune la nivel național, regional sau local. Mai precis, este principiul conform căruia Uniunea nu întreprinde o acțiune decât dacă aceasta se dovedește mai eficientă decât o acțiune întreprinsă la nivel național, regional sau local.

Acest principiu este strâns legat de principiul proporționalității și de principiul necesității, care prevăd că acțiunea Uniunii Europene nu trebuie să meargă dincolo de măsurile necesare pentru îndeplinirea obiectivelor tratatului.

Principalele caracteristici ale subsidiarității au fost definite de Consiliul European de la Edinburgh, din decembrie 1992, care a stabilit și liniile directoare pentru interpretarea articolului 5 al Tratatului Uniunii Europene, care include prevederi referitoare la subsidiaritate. Concluziile acestui Consiliu European au fost reluate într-o declarație care și în ziua de astăzi servește drept bază pentru principiul subsidiarității.

Abordarea care decurge din această declarație a fost reluată într-un Protocol privind aplicarea principiului subsidiarității și al proporționalității, anexat la Tratatul CE prin Tratatul de la Amsterdam. Între altele, acest protocol introduce analiza sistematică a impactului propunerilor legislative a principiului subsidiarității și folosirea, în limita posibilului, a unor măsuri comunitare mai puțin constrângătoare.

Aplicarea principiului subsidiarității este monitorizată de către Comitetul Regiunilor, organism consultativ al Uniunii Europene.

Constituția Europeană prevede consolidarea principiului subsidiarității, în special prin crearea unei obligații pentru instituțiile UE de a transmite informații parlamentelor naționale pe tot parcursul procedurii legislative. În plus, prin crearea mecanismului de „alertă preventivă” referitor la respectarea principiului subsidiarității, parlamentele naționale vor putea, în cazul în care consideră că o propunere legislativă contravine principiului subsidiarității, să ceară Comisiei Europene să o reexamineze.

Alte informații se găsesc pe site-ul Comitetului Regiunilor, la adresa http://www.cor.europa.eu/en/activities/sub_mon.htm

Șanse egale

en: Equal opportunities

fr: Egalité des chances

Principiul egalității de șanse include două elemente cheie: interzicerea discriminării pe bază de naționalitate și egalitatea între femei și bărbați. Acest principiu se aplică în orice domeniu, în special în cele care țin de viața economică, socială și familială.

Prin Tratatul de la Amsterdam a fost introdusă o prevedere prin care era consolidat principiul nediscriminării, strâns legat de egalitatea de șanse. Conform acestei prevederi, Consiliul poate lua măsurile necesare pentru combaterea oricărei forme de discriminare pe bază de gen, rasă sau origine etnică, religie sau credință, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală.

În perioada 2001-2006, Uniunea Europeană a derulat un program de acțiune pentru combaterea discriminării, prin care a încurajat și a completat activitățile Statelor Membre în lupta împotriva oricăror forme de discriminare.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, proclamată în 2000 și încorporată în Constituția Europeană, include un capitol intitulat “Egalitate” care definește principiul nediscriminării, al egalității între femei și bărbați, al

diversității culturale, religioase și lingvistice. Capitolul respectiv include și prevederi legate de drepturile copilului, ale persoanelor în vârstă și ale celor cu dizabilități.

În plus, conform Constituției Europene, principiul egalității și interzicerea discriminării fac parte dintre valorile fundamentale ale Uniunii. Acestea sunt prevederi generale pe care Uniunea trebuie să le promoveze în elaborarea și aplicarea politicilor și acțiunilor sale.

Detalii sunt disponibile pe site-ul Direcției Generale Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Egalitate de Șanse a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/index_en.html

TAIEX (Asistență tehnică și de schimb de informații)

en/fr: TAIEX (Technical Assistance Information Exchange)

Programul de asistență tehnică și de schimb de informații (TAIEX) este un instrument de consolidare instituțională, prin care se acordă asistență pe termen scurt pentru adoptarea și punerea în aplicare a *acquis*-ului comunitar. TAIEX funcționează începând din 1996.

Asistența TAIEX este destinată țărilor candidate (în prezent: Croația, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Turcia), țărilor în curs de aderare ca parte a strategiei de preaderare și a procesului de *screening*, statele care au aderat în 2004 (Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia și Ungaria), respectiv 2007 (Bulgaria și România) și țărilor potențial candidate (Albania, Bosnia-Herțegovina, Kosovo sub rezoluția 1244 a ONU, Muntenegru și Serbia).

TAIEX include și țările care participă la politica de vecinătate (Armenia, Azerbaidjan, Autoritatea Palestiniană, Egipt, Georgia, Iordania, Israel, Liban, Libia, Maroc, Moldova, Tunisia și Ucraina), precum și Rusia. Asistența pentru aceste țări vizează elaborarea și punerea în aplicare a legislației naționale, conform propriilor planuri de acțiune.

TAIEX primește cereri de asistență atât din partea autorităților publice, cât și din partea sectorului privat, și facilitează punerea în contact a solicitanților cu Statele Membre. Activitatea sa include detașarea unor experți, organizarea de misiuni de evaluare între egali (peer review), de vizite de studiu și de evaluare, de seminarii, de ateliere de lucru și de instruire. În plus, TAIEX acordă asistență pentru traducerea legislației, furnizează baze de date cu experți și informare cu privire la alinierea legislației.

Site-ul TAIEX: <http://taieux.ec.europa.eu/>

Telecomunicații

en: Telecommunications

fr: Télécommunications ou Communications électroniques

În perspectiva realizării pieței interne, liberalizarea telecomunicațiilor a devenit o prioritate pentru Comunitatea Europeană, încă de la sfârșitul anilor 1980. Un prim pas a fost făcut în această direcție în 1988, prin adoptarea unei directive privind deschiderea piețelor terminalelor de telecomunicații la concurență. Apoi, în 1990, tot printr-o directivă, au fost liberalizate serviciile de telecomunicații, cu excepția telefoniei vocale.

Procesul de liberalizare a continuat în 1994 cu serviciile de comunicații și transmisii prin satelit și în 1996 cu rețelele de televiziune prin cablu și comunicațiile mobile.

În paralel, a fost pusă în aplicare, încă din 1990, o rețea deschisă de telecomunicații în infrastructură și servicii. Adoptarea unor norme comune a permis armonizarea condițiilor de acces la piață pentru noii operatori.

În 1993, Consiliul de Miniștri a stabilit data de 1 ianuarie 1998 pentru liberalizarea completă a serviciilor de telefonie vocală.

Începând din 1994, în contextul dezvoltării *societății informaționale*, liberalizarea generală a structurilor de telecomunicații a fost prezentată ca o condiție pentru dezvoltarea multimedia.

Au fost adoptate diferite inițiative de armonizare a normelor de comunicații mobile (norma europeană unică GSM) și prin satelit, precum și rețeaua digitală cu integrare de servicii (ISDN).

La 1 ianuarie 1998, așa cum fusese stabilit, a fost realizată liberalizarea completă a pieței europene de telecomunicații.

Comisia Europeană a inițiat apoi refacerea cadrului normativ european al telecomunicațiilor pentru a îmbunătăți accesul la societatea informațională, creând un echilibru între reglementarea sectorială și regulile de concurență. Cadrul creat astfel este format din cinci directive de armonizare: directiva-cadru, directiva privind accesul și interconectarea, directiva privind autorizarea, directiva privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor și directiva privind viața privată. La acestea s-au adăugat decizia din 2002 referitoare la politica față de spectrul radioelectric și regulamentul din 2002 privind accesul la bucla locală.

De asemenea, Comunitatea Europeană promovează și sprijină dezvoltarea comunicațiilor mobile de a treia generație (3G).

În prezent, Comisia lucrează la revizuirea acestui cadru normativ, pentru a lua în calcul noile evoluții tehnologice ale pieței și pentru a putea răspunde mai eficient nevoilor sectorului în următorii zece ani.

Pentru mai multe informații, accesați site-ul Direcției Generale Societate Informațională și Mass-media, la adresa http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecom/index_en.htm

Televiziune fără frontiere

en: Television without frontiers

fr: Télévision sans frontières

Conceptul de televiziune fără frontiere are la bază libera circulație a programelor de televiziune europene pe piața internă și punerea în aplicare a „*cotelor de difuzare*”, prin care canalele de televiziune au obligația de a rezerva peste o jumătate din timpul lor de emisie pentru producții europene.

Directiva Televiziune fără frontiere (Directiva TFF) reprezintă baza politicii UE în domeniul audiovizualului. Directiva TFF vizează protejarea unor obiective importante de interes public, cum ar fi diversitatea culturală, protecția minorilor (prin măsuri împotriva programelor de natură violentă sau pornografică) și dreptul la replică. Au fost, de asemenea, introduse o serie de reguli cu privire la conținutul și frecvența difuzării materialelor publicitare de televiziune.

Directiva TFF a fost adoptată în 1989 și revizuită în 1997.

După consultarea părților implicate, Comisia a publicat, în decembrie 2005, o propunere de revizuire a directivei, în vederea modernizării regulilor existente. Obiectivul principal al acestei revizuii este luarea în calcul a dezvoltărilor tehnologice și a schimbărilor survenite pe piața audiovizualului de la adoptarea directivei, în 1989.

Noua propunere vizează și reducerea sarcinii impuse furnizorilor de servicii audiovizuale, în special referitor la publicitate, pentru care Comisia propune o serie de reguli mai flexibile.

Textul Directivei TFF este disponibil pe site-ul Direcției Generale Societate Informațională și Mass-media a Comisiei Europene, la adresa http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/tvww/index_en.htm

Tineret

en: Youth

fr: Jeunesse

Articolul 149, punctul 2, alineatul 5 al Tratatului de instituire a Comunității Europene (TCE) prevede că „*acțiunea Comunității urmărește să favorizeze dezvoltarea schimburilor de tineri și de formatori socio-educativi*”.

Tineretul nu reprezintă un domeniu de armonizare a legislațiilor și normelor Statelor Membre. Cu excepția programelor pentru tineri și pentru organizațiile de tineret, textele Consiliului sunt, în cea mai mare parte, doar recomandări. Instituțiile europene au decis să stimuleze politica de tineret prin metoda deschisă de coordonare.

O etapă importantă a acțiunii UE a fost marcată de adoptarea, în 2001, a *Cărții albe privind un nou impuls pentru tineretul european*, care viza consolidarea cooperării între Statele Membre și includerea unei dimensiuni de tineret în politicile sectoriale.

În continuarea acesteia, în martie 2005, a fost adoptat Pactul european pentru tineret, care face parte din realizarea obiectivelor strategiei de la Lisabona. Pactul pune accent pe instruirea, pe formarea profesională, mobilitatea, integrarea profesională și incluziunea socială a tinerilor europeni, sprijinind împăcarea vieții familiale cu cea profesională.

Dincolo de acest cadru general de acțiune, Uniunea dispune de mijloace specifice de sprijin pentru cooperare, prin programul *Tineret în acțiune*, pentru perioada 2007-2013, care urmărește să încurajeze participarea tinerilor la viața publică, în special a celor defavorizați și a celor cu dizabilități, precum și încurajarea spiritului de inițiativă, a spiritului antreprenorial și a spiritului de creativitate. Astfel, este facilitată mobilitatea tinerilor defavorizați dincolo de structurile de învățământ. Tinerii pot participa, prin Serviciul European de Voluntariat (SEV), la proiecte ale asociațiilor și colectivităților locale, în Europa sau în țări în curs de dezvoltare.

Pentru detalii, accesați portalul european pentru tineret, a cărui adresă este <http://europa.eu/youth/>

Transparență (acces la documente)

en: Transparency (access to documents)

fr: Transparence (accès aux documents)

Conform articolului 255 al Tratatului CE, orice cetățean al Uniunii și orice persoană fizică sau juridică cu reședința sau cu sediul social într-unul dintre Statele Membre are drept de acces la documentele Parlamentului European, ale Consiliului UE și ale Comisiei.

Dreptul de acces la documentele acestor trei instituții este pus în aplicare prin regulamentul din 30 mai 2001. Există însă două excepții: cazurile în care există un refuz automat al accesului (din motive de securitate publică, de apărare, de relații internaționale) și cazurile în care accesul este refuzat (protecția intereselor comerciale ale unui individ, de exemplu), în afară de cazul în care divulgarea acestui document este justificată de un interes public superior.

În plus, accesul la documente trebuie facilitat prin crearea unui registru public în format electronic.

Noțiunea de transparență se referă la deschiderea instituțiilor comunitare și la claritatea modului lor de funcționare. Transparența este legată de cererile cetățenilor pentru un acces mai larg la informare și la documentele UE, precum și pentru o participare crescută la procesul de adoptare a deciziilor care ar crea un sentiment de apropiere față de Uniune.

Articolul 255 a fost introdus prin Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare în 1999, dar, înainte de această dată, Consiliul și Comisia adoptaseră un cod de conduită în decembrie 1993. Acest cod stabilea principiile comune celor două instituții, conform declarației nr. 17 cu privire la dreptul de acces la informație, anexată la Actul final al Tratatului privind Uniunea Europeană. În baza acestui cod de conduită, cele două instituții au inclus în regulamentele de ordine interioară prevederi specifice referitoare la accesul la documente.

Constituția Europeană extinde principiul accesului la documente la toate instituțiile, organismele și agențiile UE.

Transparența lucrărilor Consiliului

en: Transparency of Council proceedings

fr: Transparence des travaux du Conseil

Condițiile de acces al publicului la documentele Consiliului UE sunt stabilite, conform articolului 207 al Tratatului CE, prin regulamentul de ordine interioară al acestei instituții. Trebuie facilitat îndeosebi accesul la documentele adoptate în exercitarea funcției legislative (articolul 7 al Regulamentului de ordine interioară al Consiliului UE). În special, „trebuie făcute publice rezultatele voturilor, explicațiile acestora, precum și declarațiile incluse în minute”.

În ceea ce privește deliberările și dezbaterile din cadrul procedurii de codecizie, dezbaterile care urmează prezentării propunerilor legislative de către Comisie sunt publice. La fel și voturile, inclusiv deliberările finale și explicațiile voturilor.

Pe lângă acestea, o dată pe an sunt organizate dezbateri publice referitoare la orientări politice generale și la propuneri legislative importante.

În general, accesul publicului la lucrările Consiliului este asigurat prin intermediul audiovizualului.

În principiu, sunt publice voturile, explicațiile voturilor și minutele Consiliului UE emise în exercitarea funcției sale legislative. Rezultatele voturilor referitoare la anumite decizii, în mod special cele adoptate în cadrul pilonilor al doilea și al treilea, pot fi făcute publice, în anumite condiții. Nu sunt făcute însă publice voturile indicative și nici adoptarea unor acte pregătitoare.

În afară acestor cazuri, deliberările Consiliului reprezintă un secret profesional.

Astfel, transparența lucrărilor Consiliului este prevăzută de articolul 255 al Tratatului CE, introdus prin Tratatul de la Amsterdam. Acest articol prevede că orice cetățean al Uniunii și orice persoană fizică sau juridică cu rezidența sau cu sediul social pe teritoriul unui stat membru UE are drept de acces la documentele Parlamentului, ale Consiliului UE și ale Comisiei. Ca urmare, ca și celelalte instituții europene, Consiliul UE trebuie să faciliteze accesul publicului la documentele sale.

Constituția Europeană prevede ca reuniunile Consiliului în care se examinează sau se adoptă o propunere legislativă să fie publice.

Tratate

en: Treaties

fr: Traités

Pe parcursul construcției europene, Statele Membre au semnat aproape 20 de tratate, primul în 1951 (Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului), iar cel mai recent în 2004 (Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa).

Tratatele stabilesc modul de funcționare a instituțiilor UE, competențele Comunității sau ale Uniunii, principiile care stau la baza funcționării acestora. În baza lor, instituțiile UE pot adopta legislație secundară, care este apoi aplicată de către Statele Membre. O parte dintre ele au avut rolul de a înființa noi structuri (*tratate fondatoare*), altele de a amenda tratatele în vigoare (*tratate modificatoare*) sau de a mări numărul Statelor Membre (*tratate de aderare*).

Principalele tratate semnate au fost următoarele:

- *Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO)*, semnat, la Paris, pe 18 aprilie 1951. A intrat în vigoare pe 23 iulie 1952 și a expirat după 50 de ani, pe 23 iulie 2002.

- *Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene (CEE)*¹⁵, semnat, la Roma, pe 25 martie 1957 și intrat în vigoare pe 1 ianuarie 1958;
- *Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom)*, semnat și intrat în vigoare la aceleași date ca și Tratatul CEE;
- *Actul Unic European (AUE)*, semnat la Luxembourg și la Haga, pe 17 și 28 februarie 1986 și intrat în vigoare pe 1 iulie 1987;
- *Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)*, semnat la Maastricht, pe 7 februarie 1992, și intrat în vigoare pe 1 noiembrie 1993;
- *Tratatul de la Amsterdam*, semnat pe 2 octombrie 1997 și intrat în vigoare pe 1 mai 1999;
- *Tratatul de la Nisa*, semnat pe 26 februarie 2001 și intrat în vigoare pe 1 februarie 2003;
- *Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa*, semnat pe 29 octombrie 2004, la Roma.

Pe lângă acestea, au mai fost semnate două *tratate bugetare*, în 1970 și în 1975, un *Tratat de fuziune* (după a cărui intrare în vigoare, cele trei Comunități Europene au avut un Consiliu unic și o Comisie unică), în 1965, și *tratate de aderare* corespunzătoare aderării a noi state la Comunitățile Europene, respectiv la Uniunea Europeană.

În momentul în care va intra în vigoare, Constituția Europeană va înlocui toată legislația primară anterioară, cu excepția Tratatului Euratom.

Textele tratatelor UE și o serie de texte explicative se găsesc la adresa http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

Tratatul de la Amsterdam

en: Treaty of Amsterdam

fr: Traité d'Amsterdam

Tratatul de la Amsterdam este rezultatul conferinței interguvernamentale lansată la Consiliul European de la Torino, în martie 1996, și a fost adoptat de către Consiliul European de la Amsterdam, din 16-17 iunie 1997. A fost apoi semnat pe 2 octombrie 1997 și a intrat în vigoare pe 1 mai 1999, după ce a fost ratificat de către cele 15 state membre UE de la vremea respectivă¹⁶.

Tratatul de la Amsterdam nu înlocuiește tratatele anterioare, ci modifică o serie de prevederi ale Tratatului privind Uniunea Europeană, ale tratatelor de instituire a Comunităților Europene și acte conexe, în special prin: crearea unei politici comunitare de ocupare a forței de muncă, comunitarizarea (transferarea în primul pilon) a câtorva dintre domeniile care aparțineau, prin Tratatul de la Maastricht, pilonului al treilea (Justiție și afaceri interne), reforma politicii externe și de securitate comună (PESC), extinderea votului în majoritate calificată, sporirea puterilor Parlamentului European, precum și posibilitatea unei cooperări mai strânse între Statele Membre.

Pentru detalii, consultați *Teme europene nr. 24 – Tratatul de la Amsterdam*, publicație care poate fi descărcată de la secțiunea „Publicații și resurse” -> „Publicații documentare” a site-ului www.infoeuropa.ro

Tratatul de la Nisa

en: Treaty of Nice

fr: Traité de Nice

Tratatul de la Nisa a fost adoptat la Consiliul European de la Nisa, din decembrie 2000, și semnat pe 26 februarie 2001. A intrat în vigoare pe 1 februarie 2003.

Conferința interguvernamentală (CIG) care a avut drept rezultat elaborarea Tratatului de la Nisa a început în februarie 2000 și a avut ca scop să armonizeze modul de funcționare a instituțiilor europene înainte de aderarea altor state¹⁷.

Tratatul de la Nisa a deschis calea reformei instituționale necesare extinderii către estul și sudul Europei. O parte dintre prevederile sale au fost adaptate de către Tratatul de aderare semnat la Atena, în aprilie 2003 și intrat în vigoare pe 1 mai 2004.

Principalele modificări aduse de Tratatul de la Nisa sunt legate de componența Comisiei Europene, extinderea votului în majoritate calificată, un nou sistem de ponderare a voturilor în Consiliu și un mecanism de cooperare consolidată mai flexibil.

La textul tratatului a fost anexată o Declarație privind viitorul Uniunii, prin care se stabilesc etapele de urmat pentru aprofundarea reformelor instituționale.

¹⁵ Prin Tratatul de la Maastricht, Comunitatea Economică Europeană a fost redenumită Comunitatea Europeană.

¹⁶ Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Portugalia, Spania și Suedia.

¹⁷ La momentul respectiv, Uniunea Europeană avea 15 state membre: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Portugalia, Spania și Suedia, iar 13 state aveau statutul de țară candidată: Bulgaria, Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Republica Cehă, România, Slovacia, Slovenia, Turcia și Ungaria.

Pentru alte detalii, a se vedea *Teme europene nr. 15 – Tratatul de la Nisa*, publicație care poate fi descărcată de la secțiunea „Publicații și resurse” -> „Publicații documentare” a site-ului www.infoeuropa.ro

Tribunalul de Primă Instanță al Comunităților Europene

en: Court of First Instance of the European Communities (CFI)

fr: Tribunal de première instance des Communautés européennes (TPICE)

Ca și în cazul Curții de Justiție, Tribunalul de Primă Instanță are rolul de a asigura respectarea legii în interpretarea și aplicarea tratatelor fondatoare de către instituțiile comunitare și Statele Membre.

Tribunalul a fost înființat în 1989 și are competență asupra acțiunilor introduse de persoane fizice sau juridice sau de către Statele Membre (recursuri în anulare, în carență etc.), cu anumite excepții.

În baza dreptului de inițiativă al Curții de Justiție și al Comisiei, pot fi create instanțe care să examineze în primă instanță recursuri din anumite domenii. Astfel a fost creat Tribunalul Funcției Publice Europene, care funcționează din februarie 2005.

Pentru alte detalii, a se vedea *Teme europene nr. 11 – Instituțiile Uniunii Europene*, publicație care poate fi descărcată de la secțiunea „Publicații și resurse” -> „Publicații documentare” a site-ului www.infoeuropa.ro

Troika

en/fr: Troïka

Troika are rolul de a reprezenta Uniunea Europeană în relațiile externe în cadrul politicii externe și de securitate comună (PESC).

Începând de la data intrării în vigoare a Tratatului de la Amsterdam (3 mai 1999), troika este compusă din:

- ministrul afacerilor externe al statului membru care deține președinția Consiliului UE;
- Secretarul General al Consiliului UE (Înaltul Reprezentant pentru PESC);
- Comisarul european pentru relații externe și politica de vecinătate.

Dacă se consideră necesar, președinția poate fi asistată de reprezentanți ai țării care deține președinția Consiliului UE în perioada următoare (conform articolului 18 al Tratatului UE).

Țări candidate

en: Candidate countries

fr: Pays candidats à l'adhésion

Statutul de țară candidată este acordat de către Consiliul European, în baza unei opinii a Comisiei Europene, elaborată ca urmare a depunerii cererii de aderare de către respectiva țară.

Statutul de țară candidată nu presupune automat dreptul de aderare. Comisia Europeană analizează cererea prin prisma criteriilor de aderare (criteriile de la Copenhaga), iar procesul de aderare începe în momentul în care Consiliul decide deschiderea negocierilor de aderare cu țara respectivă.

În funcție de stadiul în care se află țările candidate, li se poate cere să aplice un proces de reformă pentru a alinia legislația națională la *acquis*-ul comunitar și pentru a-și consolida infrastructura și administrația, dacă se consideră necesar. Procesul de aderare are la bază strategia de preaderare care prevede instrumente precum ajutorul financiar.

Aderarea depinde de progresele înregistrate de către țara candidată. Comisia Europeană face o evaluare periodică a acestora, publicată sub forma *rapoartelor de țară*.

A se vedea și definiția *aderarea unui stat la Uniunea Europeană*, în *Teme europene nr. 30 – Uniunea Europeană. Glosar A-B*, publicație care poate fi descărcată de la secțiunea „Publicații și resurse” -> „Publicații documentare” a site-ului www.infoeuropa.ro

Unanimitate

en: Unanimity

fr: Unanimité

Unanimitatea presupune adoptarea unei decizii în Consiliul Uniunii Europene printr-un consens între toate Statele Membre.

Dacă la începutul activității celor trei Comunități Europene, unanimitatea era necesară pentru adoptarea deciziilor în majoritatea domeniilor, numărul acestora a scăzut încontinuu, începând cu prevederile Actului Unic European, semnat în 1986 și intrat în vigoare în 1987.

În funcționarea primului pilon al Uniunii Europene (Comunitatea Europeană), în Consiliul Uniunii Europene, deciziile sunt luate, de regulă, prin vot în majoritate calificată. În ceea ce privește pilonul al doilea (Politica externă și de securitate comună) și pilonul al treilea (Cooperare polițienească și judiciară în materie penală), deciziile sunt luate, în mare parte, prin metoda interguvernamentală, fiind necesar un vot în unanimitate. Prin Tratatul de la Nisa a fost însă introdus votul în majoritate calificată în anumite domenii, precum numirea Înaltului Reprezentant pentru PESC.

Ținând cont de extindere și de faptul ca unanimitatea este greu de atins într-o Uniune cu aproape 30 de state membre, Constituția Europeană generalizează folosirea votului în majoritate calificată. Votul în unanimitate este însă păstrat în aproximativ 60 de domenii, precum impozitarea legată de piața internă sau standardele minime de securitate socială. În unele cazuri, s-ar putea trece de la votul în unanimitate la votul în majoritate calificată, printr-o clauză de „tranzitie”.

Uniune vamală

en: Customs union

fr: Union douanière

Uniunea vamală este un element esențial al pieței interne. Crearea acesteia a fost principalul obiectiv după semnarea Tratatului de la Roma și până în 1968. Printre cele mai importante măsuri necesare pentru crearea uniunii vamale s-au aflat:

- eliminarea tuturor drepturilor de vamă și a restricțiilor între Statele Membre;
- introducerea unui tarif vamal comun (TVC), care să fie aplicat în toată Comunitatea Europeană mărfurilor provenind din țări terțe (venitul obținut este inclus în resursele proprii ale Comunității);
- aplicarea unei politici comerciale comune, ca dimensiune externă a uniunii vamale (astfel, Comunitatea are o singură poziție la nivel internațional).

Au fost elaborate proceduri și reguli comune, precum și un document administrativ unic (DAU), prin care se urmărea înlocuirea documentelor folosite anterior. După intrarea în vigoare a pieței unice, în 1993, toate controalele de rutină la frontierele interne au fost eliminate. La fel și formalitățile vamale. Astfel, serviciile vamale ale Statelor Membre nu mai au responsabilitatea colectării accizelor, a TVA-ului și a datelor statistice.

Comunitatea a încheiat acorduri speciale pentru facilitarea comerțului (de exemplu, acordul prin care a fost creat Spațiul Economic European) sau pentru a încuraja dezvoltarea, oferind acces preferențial pe piețele europene (de exemplu, Convenția de la Lomé, semnată cu statele din Africa, zona Caraibelor și Pacific).

În prezent, se promovează o cooperare mai strânsă între administrațiile naționale, precum și lupta împotriva fraudei, prin programul Vama 2007, care a înlocuit programul Vama 2002. Una dintre prioritățile programului Vama 2007 este să sprijine Statele Membre în adaptarea sistemelor naționale pentru a putea gestiona liberul schimb și pentru a efectua controale vamale la granițele externe ale Uniunii Europene.

Detalii despre programul Vama 2007 se găsesc pe site-ul Direcției Generale Vămi

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/cooperation_programmes/customs_2007/index_en.htm

Uniunea economică și monetară (UEM)

en: Economic and Monetary Union

fr: Union économique et monétaire (UEM)

Uniunea economică și monetară (UEM) este procesul de armonizare a politicilor economice și monetare ale statelor membre UE, în vederea introducerii monedei unice, euro. A fost introdusă prin Tratatul de la Maastricht.

UEM a fost realizată în trei etape:

- *prima etapă (1 iulie 1990 - 31 decembrie 1993):* libera circulație a capitalului între Statele Membre, coordonarea îndeaproape a politicilor economice și între băncile centrale;
- *etapa a doua (1 ianuarie 1994 - 31 decembrie 1998):* convergența politicilor economice și monetare ale Statelor Membre (pentru a asigura stabilitatea prețurilor și finanțe publice eficiente) și înființarea Institutului Monetar European și a Băncii Centrale Europene (BCE), în 1998;
- *etapa a treia (începând de la 1 ianuarie 1999):* stabilirea irevocabilă a cursurilor de schimb și introducerea monedei unice pe piețele financiare internaționale și pentru plățile electronice. Bancnotele și monedele euro au fost introduse în circulație pe 1 ianuarie 2002.

Când a fost lansată etapa a treia a UEM, euro a fost adoptat ca monedă unică de 11 state membre (Austria, Belgia, Finlanda, Franța, Germania, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Portugalia și Spania). Grecia li s-a alăturat doi ani mai târziu.

Pe 1 ianuarie 2002, bancnotele și monedele euro au fost introduse în circulație în statele membre ale zonei euro, înlocuind vechile monede naționale. Etapa de tranziție în care cele două monede au circulat în paralel a luat sfârșit pe 28 februarie 2002.

Trei state membre de la vremea respectivă nu au adoptat moneda unică: Marea Britanie și Danemarca, beneficiind de o clauză de exceptare (*opt-out*), și Suedia, în urma rezultatului negativ la referendumul național din septembrie 2003.

Statele care au aderat ulterior trebuie să adopte euro de îndată ce îndeplinesc criteriile de convergență¹⁸, nefiindu-le acordate clauze *opt-out* prin negocierile de aderare. Astfel, Slovenia a adoptat euro pe 1 ianuarie 2007, iar Cipru și Malta vor avea euro ca monedă începând de pe 1 ianuarie 2008.

Consolidarea bugetară continuă și coordonarea mai strânsă a politicilor economice a Statelor Membre sunt provocări care apar în încercarea de a asigura succesul UEM pe termen lung. În acest context, Constituția Europeană prevede o coordonare mai strânsă între statele membre ale zonei euro.

Uniunea Europeană

en: European Union

fr: Union européenne

Uniunea Europeană (UE) a fost creată prin Tratatul privind Uniunea Europeană, semnat la Maastricht în 1992 și intrat în vigoare în 1993. A fost atunci extins nivelul de cooperare dintre statele membre ale celor trei Comunități Europene (Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, Comunitatea Economică Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice).

Proiectul de Uniune Europeană a fost prezentat pentru prima dată în 1972, la o reuniune europeană la vârf.

În momentul de față, UE are 27 de state membre: Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Olanda, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Ungaria.

UE are la bază trei piloni¹⁹:

- *primul pilon:* Comunitățile Europene;
- *pilonul al doilea:* Politica externă și de securitate comună;
- *pilonul al treilea:* Cooperare polițienească și judiciară în materie penală.

În cadrul acestor trei piloni, nivelul de cooperare este diferit. Cadrul instituțional este însă unic. Principalele instituții ale UE²⁰ sunt: Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană.

UE are propriile simboluri: un drapel (12 stele galbene pe fond albastru), un imn („*Odă bucuriei*” de Ludwig van Beethoven), o deviză („*Unită în diversitate*”), o monedă (euro) și o zi a Europei (9 mai).

Uniunea Europeană nu are personalitate juridică. Cu toate acestea, există un consens între actorii politici cu privire la recunoașterea acesteia, fapt confirmat și prin Constituția Europeană, care instituie personalitatea juridică a UE.

De asemenea, conform Constituției Europene, UE are la bază o serie de valori: respectul demnității umane, democrația, egalitatea, statul de drept și drepturile omului.

Pentru detalii, consultați *Teme europene nr. 18 – „Uniunea Europeană”*, publicație care poate fi descărcată de la secțiunea „Publicații și resurse” -> „Publicații documentare” a site-ului www.infoeuropa.ro

Uniunea Europei Occidentale (UEO)

en: Western European Union (WEU)

fr: Union de l'Europe occidentale (UEO)

Uniunea Europei Occidentale a fost înființată în 1948²¹, prin Tratatul de la Bruxelles, și este o organizație europeană de cooperare pentru apărare și securitate.

Are 28 de state membre, cu statut diferit:

- *state membre:* Belgia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Portugalia și Spania;
- *cu statut de observator:* Austria, Danemarca, Finlanda, Irlanda și Suedia;
- *membri asociați:* Islanda, Norvegia, Polonia, Republica Cehă și Turcia;
- *parteneri asociați:* Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, România, Slovacia și Slovenia.

¹⁸ A se vedea definiția din numărul 31 al acestei colecții.

¹⁹ A se vedea definiția *Pilonii Uniunii Europene* în numărul anterior al acestei colecții.

²⁰ Descrierea instituțiilor și a organismelor UE este inclusă în *Teme europene nr. 11 – „Instituțiile Uniunii Europene”*, publicație care poate fi descărcată de la secțiunea „Publicații și resurse” -> „Publicații documentare” a site-ului www.infoeuropa.ro

²¹ Denumirea inițială a fost, așa cum era prevăzut prin Tratatul de la Bruxelles, în 1948, Uniunea Occidentală. Denumirea de Uniunea Europei Occidentale a fost dată prin Acordurile de la Paris, semnate în 1954.

Prin Tratatul de la Amsterdam, UEO fusese definită ca parte integrantă a dezvoltării Uniunii, dat fiind că îi asigura o capacitate operativă în domeniul apărării. Acest aliniat a fost însă anulat prin Tratatul de la Nisa. Prin același tratat au fost anulate o serie de prevederi referitoare la relațiile dintre UEO și Uniunea Europeană.

UEO a jucat un rol important în derularea primelor misiuni Petersberg²², precum detașarea poliției la Mostar sau cooperarea cu poliția din Albania. Cu toate acestea, acest rol pare să fi fost abandonat în favoarea noilor structuri și capacități ale UE în domeniul politicii europene de securitate și apărare (PESA). Acest fapt a fost confirmat prin transferarea capacităților UEO la Uniunea Europeană. Începând de la 1 ianuarie 2002, fostele organe ale UEO, Institutul pentru Studii de Securitate și Centrul pentru Sateliți, nu mai fac parte din cadrul instituțional al UEO, ele devenind agenții ale UE.

Apărarea colectivă, inițial responsabilitate a UEO, intră acum în domeniul de competență al NATO.

Constituția Europeană face referire la NATO ca bază a apărării colective a statelor membre ale acestei organizații.

Site-ul UEO: <http://www.weu.int/>

---

²² A se vedea definiția din numărul 33 al acestei colecții.